ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 13. septembra 2007 *

V spojených veciach C-439/05 P a C-454/05 P,

ktorých predmetom sú dve odvolania podľa článku 56 Štatútu Súdneho dvora, podané 7. a 16. decembra 2005,

Spolková krajina Horné Rakúsko, v zastúpení: G. Hörmanseder, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci F. Mittendorfer, Rechtsanwalt,

Rakúska republika, v zastúpení: H. Dossi a A. Hable, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

odvolatelia,

ďalší účastník konania:

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: U. Wölker a M. Patakia, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovaná v prvostupňovom konaní,

* Jazyk konania: nemčina.

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory A. Rosas, sudcovia J. Klučka (spravodajca), J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus a A. Ó Caoimh,

generálna advokátka: E. Sharpston,
tajomník: B. Fülöp, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 24. januára 2007,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 15. mája 2007,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Spolková krajina Horné Rakúsko a Rakúska republika sa svojimi odvolaniami domáhajú zrušenia rozsudku Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev z 5. októbra 2005, Spolková krajina Horné Rakúsko a Rakúsko/Komisia (T-366/03 a T-235/04, Zb. s. II-4005, ďalej len „napadnutý rozsudok“), ktorým Súd prvého stupňa zamietol ich žaloby o neplatnosť rozhodnutia Komisie 2003/653/ES z 2. septembra 2003

o vnútroštátnych ustanoveniach zakazujúcich používanie geneticky modifikovaných organizmov v spolkovej krajine Horné Rakúsko v súlade s článkom 95 ods. 5 Zmluvy ES (Ú. v. ES L 230, s. 34, ďalej len „sporné rozhodnutie“).

Právny rámec

2 Amsterdamská zmluva, ktorá nadobudla účinnosť 1. mája 1999, podstatne zmenila a doplnila článok 100 A Zmluvy ES a očíslovala ho ako článok 95 ES. Článok 95 ods. 4 až 6 ES stanovuje:

„4. Ak po prijatí zosúlaďovacích opatrení Radou alebo Komisiou členský štát, z dôležitých dôvodov uvedených v článku 30 alebo týkajúcich sa ochrany životného alebo pracovného prostredia, považuje za nevyhnutné zachovať vnútroštátne ustanovenia, upovedomí o nich Komisiu a uvedie dôvody ich zachovania.

5. Okrem toho bez toho, aby bol dotknutý odsek 4, ak po prijatí zosúlaďovacích opatrení Radou alebo Komisiou považuje členský štát za nevyhnutné zaviesť na základe svojich špecifických problémov nové vnútroštátne ustanovenia vychádzajúce z nových vedeckých poznatkov na ochranu životného alebo pracovného prostredia, upovedomí o týchto ustanoveniach Komisiu a uvedie dôvody ich zavedenia.

6. Komisia do šiestich mesiacov po oznámení uvedenom v odsekoch 4 a 5 dané vnútroštátne ustanovenia schváli alebo zamietne na základe overenia, že neslúžia

svojvoľnej diskriminácii alebo skrytému obmedzovaniu obchodu medzi členskými štátmi a nebránia fungovaniu vnútorného trhu.

Ak Komisia v tejto lehote nerozhodne, vnútroštátne ustanovenia uvedené v odsekoch 4 a 5 sa považujú za schválené.

V prípadoch opodstatnených komplexnosťou veci a za predpokladu, že sa tým neohrozí ľudské zdravie, môže Komisia upovedomiť daný členský štát o prípadnom predĺžení uvedenej lehoty najviac o ďalších šesť mesiacov."

3 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/18/ES z 12. marca 2001 o zámernom uvoľnení geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia a o zrušení smernice Rady 90/220/EHS (Ú. v. ES L 106, s. 1; Mim. vyd. 15/006, s. 77) bola prijatá na základe článku 95 ES. Podľa jej článku 1 cieľom tejto smernice je aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov a chrániť ľudské zdravie a životné prostredie, na jednej strane v prípade zámerného uvoľnenia geneticky modifikovaných organizmov (ďalej len „GMO") do životného prostredia na akékoľvek iné účely ako umiestnenie na trh v rámci Európskeho spoločenstva a na druhej strane v prípade umiestňovania GMO na trh ako výrobkov alebo vo výrobkoch v rámci Spoločenstva.

4 Táto smernica zavádza režim oznámení a povolení, ktorým podľa jej článku 4 ods. 3 predchádza na základe každého jednotlivého prípadu posúdenie potenciálne nepriaznivých účinkov na ľudské zdravie a životné prostredie, ktoré sa môžu vyskytnúť priamo alebo nepriamo prostredníctvom prenosu génov z GMO do iných organizmov.

5 Povolenia udelené pred 17. októbrom 2002 podľa smernice Rady 90/220/EHS z 23. apríla 1990 o zámernom uvoľnení geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 117, s. 15) na umiestnenie GMO ako výrobku alebo vo výrobku na trh sa môžu obnoviť do 17. októbra 2006 v zjednodušenom konaní na základe článku 17 ods. 2 až 9 smernice 2001/18/ES.

Okolnosti predchádzajúce sporu

6 Rakúska republika 13. marca 2003 oznámila Komisii návrh zákona spolkovej krajiny Horné Rakúsko, ktorý zakazuje genetické techniky (Oberösterreichische Gentechnik-Verbotsgesetz, ďalej len „oznámené opatrenie“) z roku 2002. Tento návrh stanovoval zákaz pestovania osív a rastlín zložených z GMO alebo obsahujúcich GMO, ako aj zákaz chovu a vypúšťania do prírody geneticky modifikovaných živočíchov na účely lovu alebo rybolovu. Cieľom oznámenia bolo dosiahnuť výnimku z ustanovení smernice 2001/18 podľa článku 95 ods. 5 ES. Základom oznámenia bola správa s názvom „Poľnohospodárske oblasti bez GMO: koncepcia a analýza scenárov a postupov na ich presadenie“ („GVO-freie Bewirtschaftungsgebiete: Konzeption und Analyse von Szenarien und Umsetzungsschritten“), ktorú vypracoval W. Müller (ďalej len „správa Müller“).

7 Komisia sa so zámerom získať analýzu dôkazného charakteru vedeckých údajov uvedených Rakúskou republikou obrátila na Európsky úrad pre bezpečnosť potravín (ďalej len „EÚBP“). V nadväznosti na to vydal tento úrad 4. júla 2003 stanovisko, v ktorom dospel k záveru, že tieto údaje v podstate neobsahujú žiadne nové vedecké poznatky, ktoré by odôvodňovali zákaz GMO v spolkovej krajine Horné Rakúsko.

8 Za týchto okolností Komisia prijala sporné rozhodnutie. Podľa napadnutého rozhodnutia Rakúska republika ani nepredložila nové vedecké poznatky, ani nedokázala, že

v spolkovej krajine Horné Rakúsko existuje špecifický problém, ktorý sa vyskytol až po prijatí smernice 2001/18 a ktorý odôvodňuje nutnosť zaviesť oznámené opatrenie. Vzhľadom na to, že neboli splnené podmienky stanovené článkom 95 ods. 5 ES, Komisia žiadosť Rakúskej republiky o udelenie výnimky zamietla.

Konanie pred Súdom prvého stupňa a napadnutý rozsudok

9 Spolková krajina Horné Rakúsko návrhom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 3. novembra 2003 podala žalobu o neplatnosť sporného rozhodnutia. Táto žaloba bola zapísaná do registra pod číslom T-366/03.

10 Rakúska republika návrhom podaným do kancelárie Súdneho dvora 13. novembra 2003 tiež podala žalobu o neplatnosť sporného rozhodnutia. Táto žaloba bola zapísaná do registra pod číslom C-492/03.

11 Uznesením Súdneho dvora z 8. júna 2004 bola vec C-492/03 postúpená Súdu prvého stupňa. Táto vec bola zapísaná do registra pod číslom T-235/04.

12 Rozhodnutím predsedu štvrtej komory Súdu prvého stupňa z 22. februára 2005 po vypočutí účastníkov konania boli veci T-366/03 a T-235/04 spojené na spoločné konanie na účely ústnej časti konania a vyhlásenia konečného rozsudku podľa článku 50 Rokovacieho poriadku Súdu prvého stupňa.

13 V napadnutom rozsudku Súd prvého stupňa v prvom rade považoval žalobu podanú spolkovou krajinou Horné Rakúsko za prípustnú. Domnieval sa, že táto spolková krajina bola individuálne dotknutá sporným rozhodnutím, keďže toto rozhodnutie sa dotýka aktu, ktorého je autorom a bráni jej vykonávať, ako usudzuje, vlastné právomoci, ktoré jej zveruje rakúsky ústavný poriadok. Súd prvého stupňa tiež rozhodol, že spolková krajina Horné Rakúsko bola priamo dotknutá uvedeným rozhodnutím do takej miery, že hoci rozhodnutie bolo zaslané Rakúskej republike, tento členský štát nevykonal žiadnu právomoc voľnej úvahy pri komunikácii s touto spolkovou krajinou.

14 V druhom rade Súd prvého stupňa odmietol štyri žalobné dôvody uvedené žalobcami týmto spôsobom.

15 Pokiaľ ide o prvý žalobný dôvod založený na porušení zásady kontradiktórnosti, Súd prvého stupňa sa najmä domnieval, že úvahy Súdneho dvora uvedené v rozsudku z 20. marca 2003, Dánsko/Komisia (C-3/00, Zb. s. I-2643) na odôvodnenie neuplatnenia tejto zásady na postup uvedený v článku 95 ods. 4 ES mohli byť použité na postup upravený v odseku 5 toho istého článku. Súd prvého stupňa tiež rozhodol, že tento posledný uvedený postup sa tiež začína na žiadosť členského štátu smerujúcej k schváleniu vnútroštátnych ustanovení odchyľujúcich sa od opatrení prijatých na úrovni Spoločenstva. Doplnil, že oba postupy upravené v článku 95 ods. 4 a 5 ES sa začínajú na podnet členského štátu, ktorý sa môže vyjadriť k rozhodnutiu, o ktorého prijatie žiada, a že tieto postupy musia byť v záujme oznamujúceho členského štátu a riadneho fungovania vnútorného trhu rýchlo ukončené.

16 V bodoch 41 až 44 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uviedol:

„41. Na rozdiel od tvrdenia žalobkýň skutočnosť, že postup podľa článku 95 ods. 5 ES sa týka vnútroštátnych opatrení v štádiu návrhu, neumožňuje tento postup

odlišovať od postupu stanoveného v odseku 4 tohto článku takým spôsobom, aby sa mohla uplatniť zásada kontradiktórnosti konania. Z tohto hľadiska žalobkyne nemôžu odôvodnene poukazovať na skutočnosť, že požiadavka na rýchlosť v preskúmaní vnútroštátnych opatrení, ktoré ešte nenadobudli platnosť, je menej závažná, takže Komisia môže ľahšie predĺžiť lehotu šiestich mesiacov stanovenú v článku 95 ods. 6 ES s cieľom vykonania kontradiktórnej výmeny názorov.

42. Po prvé toto tvrdenie naráža na znenie článku 95 ods. 6 ES. Na jednej strane sa tento článok uplatňuje bez rozdielu na žiadosti o udelenie výnimky, ktoré sa týkajú platných vnútroštátnych opatrení podľa článku 95 ods. 4 ES, a na žiadosti, ktoré sa týkajú opatrení v štádiu návrhov, sa uplatňuje článok 95 ods. 5 ES. Na druhej strane môže Komisia využiť svoje oprávnenie predĺžiť lehotu na rozhodnutie stanovenú v treťom pododseku tohto ustanovenia, len keď to vyžaduje komplexnosť veci a nie je ohrozené ľudské zdravie. Na základe toho sa zdá, že článok 95 ods. 6 tretí pododsek Komisii nedovoľuje predĺžiť šesťmesačnú lehotu na rozhodnutie len na účel umožniť vypočutie členského štátu, ktorý jej predložil žiadosť na udelenie výnimky podľa článku 95 ods. 5 ES.

43. Po druhé tvrdenie žalobkýň nezodpovedá systematike článku 95 ods. 5 ES. Skutočnosť, že toto ustanovenie sa týka vnútroštátneho opatrenia, ktoré ešte nenadobudlo platnosť, neznižuje záujem na tom, aby Komisia rýchlo rozhodla o predloženej žiadosti. Zámerom autorov Zmluvy bolo totiž rýchle ukončenie tohto postupu s cieľom chrániť záujem žiadajúceho členského štátu na stanovení uplatniteľných predpisov, ako aj v záujme riadneho fungovania vnútorného trhu.

44. K poslednému bodu treba zdôrazniť, že na zabránenie porušenia záväznej povahy a jednotného uplatňovania práva Spoločenstva oba postupy stanovené v článku 95 ods. 4 a 5 ES majú za cieľ zabezpečiť, aby žiadny členský štát

neuplatňoval vnútroštátnu právnu úpravu odlišnú od zosúlaďovacích predpisov bez toho, aby predtým nedostal súhlas Komisie. Z tohto hľadiska sa úprava uplatniteľná na oznámené vnútroštátne opatrenie podľa článku 95 ods. 4 ES významne nelíši od úpravy uplatniteľnej na oznámené vnútroštátne opatrenie v štádiu návrhu podľa článku 95 ods. 5 ES. Podľa oboch postupov sa totiž dotknuté opatrenia nemôžu uplatniť, pokiaľ Komisia nevydá rozhodnutie o udelení výnimky. V rámci článku 95 ods. 5 ES táto situácia vyplýva zo samotnej povahy dotknutých opatrení, ktoré sú ešte v štádiu návrhu. Pokiaľ ide o článok 95 ods. 4 ES táto situácia vyplýva z predmetu postupu, ktorý ten stanovuje. Súdny dvor totiž pripomenul, že opatrenia na aproximáciu ustanovení zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré upravujú zriadenie a fungovanie vnútorného trhu, by boli neúčinné, ak by členské štáty boli naďalej oprávnené jednostranne uplatňovať vnútroštátnu úpravu, ktorá by bola odlišná. Členský štát je preto oprávnený uplatňovať oznámené vnútroštátne predpisy podľa článku 95 ods. 4 ES až vtedy, keď dostane od Komisie rozhodnutie o schválení (pozri analogicky o postupe podľa článku 100 A ods. 4 Zmluvy ES rozsudky Súdneho dvora zo 17. mája 1994, Francúzsko/Komisia, C-41/93, Zb. s. I-1829, body 29 a 30, a z 1. júna 1999, Kortas, C-319/97, Zb. s. I-3143, bod 28).“

17 Pokiaľ ide o druhý žalobný dôvod založený na porušení povinnosti odôvodnenia, Súd prvého stupňa najmä konštatoval, že Komisia podrobne a vyčerpávajúco uviedla argumentáciu, ktorá umožňuje adresátom napadnutého rozhodnutia poznať skutkové a právne dôvody a Súdu prvého stupňa vykonávať jeho úlohu pri kontrole zákonnosti.

18 V tejto súvislosti doplnil v bode 56 napadnutého rozsudku:

„Komisia pri zamietnutí žiadosti Rakúskej republiky vychádzala z troch hlavných bodov. Najprv konštatovala, že tento členský štát nepreukázal, že oznámené opatrenie bolo odôvodnené so zreteľom na nové vedecké poznatky (odôvodnenia 63 až 68

napadnutého rozhodnutia). Komisia okrem toho zastávala názor, že oznámené opatrenia nie sú odôvodnené špecifickým problémom Rakúskej republiky (odôvodnenia 70 a 71 napadnutého rozhodnutia). Na záver Komisia odmietla tvrdenia rakúskych orgánov, ktorých účelom bolo odôvodniť vnútroštátne opatrenia uplatňovaním zásady obozretnosti tým, že zastávala názor, že opatrenia sú príliš všeobecné a nedostatočne podložené (odôvodnenia 72 a 73 napadnutého rozhodnutia).“

19 Pokiaľ ide o tretí žalobný dôvod založený na porušení článku 95 ods. 5 ES, Súd prvého stupňa rozhodol v bodoch 65 až 67 napadnutého rozsudku takto:

„65. V napadnutom rozhodnutí Komisia odmietla tvrdenia Rakúskej republiky týkajúce sa dokazovania existencie špecifického problému v zmysle článku 95 ods. 5 ES s odôvodnením, že z oznámenia je zrejmé, že drobnopodnikateľský charakter poľnohospodárstva určite nie je zvláštnosťou spolkovej krajiny Horné Rakúsko, ale vyskytuje sa vo všetkých členských štátoch. Komisia si osvojila výsledky EÚBP, podľa ktorých jednak „predložené vedecké poznatky neobsahovali žiadne alebo len miestne vymedzené vedecké údaje o účinkoch na životné prostredie a ľudské zdravie už existujúcich alebo budúcich kultúr alebo živočíchov geneticky modifikovaných“ a jednak „nebol predložený žiadny vedecký poznatok o tom, že táto oblasť Rakúska má neobyčajný alebo jedinečný ekosystém, ktorý by vyžadoval iné posúdenie rizík pre životné prostredie, ako je uplatňované na celé Rakúsko alebo iné porovnateľné regióny v Európe“ (odôvodnenia č. 70 a 71 napadnutého rozhodnutia).

66. Treba konštatovať, že žalobkyne nepredložili žiadne dôkazy, ktoré by spochybnili opodstatnenosť tohto posúdenia, čo sa týka existencie špecifického problému, ale že sa obmedzili na zdôraznenie drobnopodnikateľského charakteru poľnohospodárstva a významu biopoľnohospodárstva v spolkovej krajine Horné Rakúsko.

67. Žalobkyne najmä neuviedli žiadne dôkazy, ktoré by vyvrátili výsledky EÚBP, podľa ktorých Rakúska republika nedokázala, že oblasť spolkovej krajiny Horné Rakúsko má neobyčajný alebo jedinečný ekosystém, ktorý by vyžadoval iné posúdenie rizík pre životné prostredie, aké je uplatňované na celé Rakúsko alebo iné porovnateľné regióny v Európe. Keď boli žalobkyne na pojednávaní vyzvané, aby sa vyjadrili k rozsahu problému spôsobeného GMO na území spolkovej krajiny Horné Rakúsko, žalobkyne neboli schopné uviesť, či výskyt takýchto organizmov bol vôbec zaznamenaný. Spolková krajina Horné Rakúsko objasnila, že prijatie oznámeného opatrenia vyplývalo z obavy, že bude musieť akceptovať prítomnosť GMO z dôvodu oznámeného uplynutia doby platnosti dohody, podľa ktorej sa členské štáty zaviazali dočasne neudeľovať súhlas týkajúci sa týchto organizmov. Takéto úvahy kvôli ich všeobecnému charakteru nie sú schopné spochybniť konkrétne posúdenie, ktoré je obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí."

20 Súd prvého stupňa spresnil v bode 69 napadnutého rozhodnutia:

„Pretože podmienky, ktorých splnenie vyžaduje článok 95 ods. 5 ES, sú kumulatívne, postačuje, ak jedna z týchto podmienok nie je splnená, aby bola žiadosť o udelenie výnimky zamietnutá… Keďže sa žalobkyniam nepodarilo preukázať, že jedna z podmienok stanovených v článku 95 ods. 5 ES je splnená, treba tretí žalobný dôvod zamietnuť ako nedôvodný bez toho, aby sa rozhodlo o ostatných námietkach a tvrdeniach."

21 Čo sa týka štvrtého žalobného dôvodu založenom na porušení zásady predchádzania škodám, Súd prvého stupňa konštatoval, že takýto žalobný dôvod je neúčinný, keďže Komisii bola predložená žiadosť podľa článku 95 ods. 5 ES a rozhodol, že podmienky na uplatnenie tohto ustanovenia neboli splnené. Keďže Súd prvého stupňa pri preskúmaní tretieho žalobného dôvodu konštatoval, že sporné rozhodnutie nebolo nesprávne, uviedol v bode 71 napadnutého rozsudku, že Komisia mohla iba zamietnuť žiadosť, ktorá jej bola predložená.

O odvolaniach

22 Uznesením predsedu Súdneho dvora z 29. júna 2006 boli odvolania spojené na spoločné konanie na účely ústnej časti konania a vyhlásenia rozsudku.

23 Na podporu svojich odvolaní spolková krajina Horné Rakúsko a Rakúska republika uvádzajú dva odvolacie dôvody na zrušenie založené v prvom prípade na nedodržaní zásady kontradiktórnosti a v druhom prípade na porušení článku 95 ods. 5 ES.

O odvolacom dôvode týkajúcom sa rozsahu zásady kontradiktórnosti

Argumentácia účastníkov konania

24 Odvolatelia vytýkajú Súdu prvého stupňa, že prijal riešenie Súdneho dvora z už citovaného rozsudku Dánsko/Komisia pre článok 95 ods. 4 ES, a to neuplatnenie zásady kontradiktórnosti, zatiaľ čo predmetná vec sa týka odseku 5 tohto článku. Existuje rozdiel medzi vnútroštátnym ustanovením, pre ktoré sa výnimka žiada podľa odseku 4 uvedeného článku, keďže takéto ustanovenie je už účinné, a teda je prinajmenšom potenciálne škodlivé pre vnútorný trh a tým, ktoré je v štádiu návrhu, pre ktorý sa žiada výnimka podľa odseku 5 toho istého článku.

25 Na jednej strane si odvolatelia všímajú, že v bode 44 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa odkazuje na judikatúru, ktorá sa týka článku 100 A Zmluvy. Spresňujú,

že toto ustanovenie neupravuje rozdiel medzi zachovaním existujúcich vnútroštátnych ustanovení a prijatím nových vnútroštátnych ustanovení, zatiaľ čo takýto rozdiel zakladajú odseky 4 a 5 článku 95 ES.

26 Na druhej strane zdôrazňujú, že situácia upravená v článku 95 ods. 5 ES sa odlišuje od situácie upravenej v odseku 4 tohto článku, keďže ide o vnútroštátne opatrenie v štádiu návrhu, záujem na riadnom fungovaní vnútorného trhu nevyžaduje žiadnu osobitnú rýchlosť konania, takže Komisia môže jednoducho predĺžiť lehotu o šesť mesiacov podľa článku 95 ods. 6 ES a pristúpiť ku kontradiktórnej výmene názorov.

27 Komisia sa v odpovedi domnieva, že odkazom na judikatúru citovanú v bode 44 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa poukazuje iba na aspekt tejto judikatúry, ktorý sa týka odsekov 4 a 5 článku 95 ES, a to, že v oboch prípadoch upravených v týchto odsekoch sa členský štát nemôže odchýliť od zosúlaďovacieho opatrenia bez predchádzajúceho súhlasu Komisie. Okrem toho Komisia tvrdí, že aj keby zákon neprekročil štádium návrhu, môže existovať záujem na tom, aby sa k zosúladeniu dospelo čo najskôr.

Posúdenie Súdnym dvorom

28 Podľa článku 95 ES po prijatí opatrení týkajúcich sa aproximácie právnych predpisov členských štátov majú tieto štáty povinnosť oznámiť na schválenie Komisii vnútroštátne ustanovenia odchyľujúce sa od týchto opatrení. Odsek 4 tohto článku sa týka prípadu zachovania vnútroštátnych ustanovení existujúcich pred zosúlaďujúcimi opatreniami a odsek 5 toho istého článku zachovania odchylných vnútroštátnych ustanovení, ktoré chce členský štát prijať.

29 Postupy upravené v tomto článku začínajú podaním oznámenia o odchylných vnútroštátnych ustanoveniach členským štátom Komisii, ďalej pokračujú fázou, v priebehu ktorej Komisia posúdi okolnosti spisu, aby overila, či sú splnené požadované podmienky a končia sa vydaním konečného rozhodnutia, ktoré schvaľuje alebo zakazuje uvedené vnútroštátne ustanovenia. Komisia má rozhodnúť až po overení, či vnútroštátne ustanovenia nepredstavujú prostriedok svojvoľnej diskriminácie alebo skryté obmedzenie v obchode medzi členskými štátmi (pozri rozsudok z 21. januára 2003, Nemecko/Komisia, C-512/99, Zb. s. I-845, bod 44).

30 Okrem toho z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že vzhľadom na osobitosti postupu upraveného v článku 95 ods. 4 ES sa naň zásada kontradiktórnosti neuplatňuje (rozsudok Dánsko/Komisia, už citovaný, bod 50).

31 Pokiaľ ide o postup upravený v odseku 5 rovnakého článku, zavedenie nových vnútroštátnych ustanovení musí byť odôvodnené novými vedeckými poznatkami o ochrane životného alebo pracovného prostredia z dôvodu špecifického problému tohto členského štátu, ktorý sa vynára po prijatí zosúlaďovacieho opatrenia (pozri v tomto zmysle rozsudok Dánsko/Komisia, už citovaný, bod 57).

32 Požiadavka, podľa ktorej musia byť na podporu žiadosti predložené nové vedecké poznatky, môže z tohto dôvodu viesť Komisiu, v rámci jej posúdenia odôvodnenosti žiadosti, k obráteniu sa na nezávislých znalcov, aby získala stanoviská o týchto poznatkoch, ktoré budú slúžiť ako základ pre konečné rozhodnutie.

33 Komisia uznala, že v predmetnej veci nebola spôsobilá sama posúdiť špecifické okolnosti uvedené v správe Müller a uviedla, že v dôsledku toho musela požiadať o stanovisko EÚBP predtým, než prijala svoje rozhodnutie podľa článku 95 ods. 5 ES.

34 Je preto opodstatnené preskúmať, či zásada kontradiktórnosti mohla byť uplatnená v podobnom prípade, ako to tvrdia odvolatelia alebo či, ako sa rozhodlo v už citovanej veci Dánsko/Komisia, sa pre článok 95 ods. 4 ES zásada kontradiktórnosti neuplatňuje.

35 V tejto súvislosti zásada kontradiktórnosti, ktorej dodržiavanie zabezpečuje Súdny dvor, ukladá orgánu verejnej moci povinnosť vypočuť dotknuté osoby predtým, než prijme rozhodnutie, ktoré sa ich dotýka (rozsudky z 10. júla 2001, Ismeri Europa/Dvor audítorov, C-315/99 P, Zb. s. I-5281, bod 28, a Dánsko/Komisia, už citovaný, bod 45).

36 Podľa judikatúry Súdneho dvora zásada dodržiavania práv na obhajobu, s ktorou je tiež úzko spojená zásada kontradiktórnosti, sa uplatňuje nielen na občanov, ale aj na členské štáty. Pokiaľ ide o členské štáty, táto zásada bola uznaná v rámci konaní začatých inštitúciou Spoločenstva proti dotknutému členskému štátu (pozri najmä rozsudok Dánsko/Komisia, už citovaný, bod 46). Bolo rozhodnuté, že dodržiavanie práv na obhajobu v každom konaní začatom proti osobe, ktoré jej môže byť prijatým rozhodnutím na ujmu, predstavuje základnú zásadu práva Spoločenstva, ktorá musí byť zaručená aj vtedy, ak neexistuje žiadna právna úprava tohto konania (pozri najmä rozsudky z 12. februára 1992, Holandsko a i./Komisia, C-48/90 a C-66/90, Zb. s. I-565, bod 44; z 5. októbra 2000, Nemecko/Komisia, C-288/96, Zb. s. I-8237, bod 99, a z 9. júna 2005, Španielsko/Komisia, C-287/02, Zb. s. I-5093, bod 37).

37 Napriek tomu predovšetkým zo znenia článku 95 ods. 5 ES nevyplýva, že Komisia je povinná vypočuť oznamujúci členský štát predtým, než prijme svoje rozhodnutie o schválení alebo zamietnutí dotknutých vnútroštátnych ustanovení. S prihliadnutím na osobitosti tohto postupu autori Zmluvy iba upravili v článku 95 ES podmienky, ktoré je potrebné splniť na to, aby bolo možné získať rozhodnutie Komisie, lehoty,

v ktorých musí Komisia prijať rozhodnutie o schválení alebo zamietnutí a prípadné predĺženia lehoty.

38 Postup upravený v článku 95 ods. 5 ES okrem iného podľa vzoru postupu upraveného v odseku 4 toho istého článku začína, ako sa uvádza v bode 29 tohto rozsudku, nie inštitúcia Spoločenstva alebo vnútroštátna inštitúcia, ale členský štát, pričom rozhodnutie Komisie sa prijme až ako reakcia na tento podnet. Vo svojej žiadosti má členský štát voľný priestor vyjadriť sa k vnútroštátnym ustanoveniam, ktorých zavedenie žiada, ako výslovne vyplýva z článku 95 ods. 5 ES, ktorý ukladá povinnosť členskému štátu uviesť dôvody jeho žiadosti.

39 Navyše Komisia musí byť schopná v stanovených lehotách získať informácie, ktoré sú nevyhnutné bez toho, aby bolo nutné vypočuť oznamujúci členský štát predtým, než prijme rozhodnutie (pozri, čo sa týka postupu upraveného v článku 95 ods. 4 ES, na ktorý sa vzťahujú rovnaké lehoty ako tie, ktoré sa uplatňujú na postup upravený v odseku 5 toho istého článku, rozsudok Dánsko/Komisia, už citovaný, bod 48).

40 Treba zdôrazniť, že podľa článku 95 ods. 6 druhého pododseku ES, ak Komisia v určitej lehote nerozhodne, odchylné vnútroštátne ustanovenia sa považujú za schválené. Okrem toho v zmysle tretieho pododseku toho istého odseku predĺženie lehoty nie je možné, ak otázka nie je zložitá a v prípade ohrozenia ľudského zdravia.

41 Autori Zmluvy chceli, aby v záujme oznamujúceho členského štátu, ako aj v záujme riadneho fungovania vnútorného trhu, postup upravený v tomto článku bol rýchlo uzavretý. Tento cieľ je ťažko zlučiteľný s požiadavkou, ktorá ukladá povinnosť predĺženia výmeny informácií a tvrdení.

42 Nakoniec treba dodať, že spomenutím v bode 44 napadnutého rozsudku judikatúry týkajúcej sa postupu podľa článku 100 A ods. 4 Zmluvy ES, Súd prvého stupňa chcel iba zdôrazniť existenciu podmienky, ktorá zaťažuje členský štát, ktorý sa chce odchýliť od opatrenia prijatého na úrovni Spoločenstva, a to povinnosť získať predchádzajúci súhlas Komisie. Táto podmienka pretrváva v rámci ustanovení článku 95 ods. 4 a 5 ES, pretože musí byť splnená ako členským štátom, ktorý oznamuje už účinnú právnu úpravu podľa článku 95 ods. 4 ES, tak aj členským štátom, ktorý oznamuje návrh zákona podľa odseku 5 rovnakého článku. Opatrenia uvedené v týchto dvoch odsekoch sa riadia v tejto súvislosti rovnakými zásadami, ako to uviedla aj generálna advokátka v bode 85 svojich návrhov.

43 V konečnom dôsledku, vzhľadom na osobitosti postupu upraveného v článku 95 ods. 5 ES, podobnosti tohto postupu s postupom upraveným v odseku 4 tohto článku, ako aj na spoločný cieľ týchto dvoch odsekov, ktorým je umožniť členským štátom získať výnimky zo zosúlaďovacích opatrení, nie je opodstatnené prijať odlišné riešenie ako to, ktoré sa prijalo pre článok 95 ods. 4 ES. V dôsledku toho Komisia nemá povinnosť dodržiavať zásadu kontradiktórnosti pred prijatím svojho rozhodnutia podľa článku 95 ods. 5 ES (pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o článok 95 ods. 4 ES, rozsudok Dánsko/Komisia, už citovaný, bod 50).

44 Súd prvého stupňa sa preto správne domnieval, že zásada kontradiktórnosti sa nemala uplatniť na postup upravený v článku 95 ods. 5 ES.

45 Odvolací dôvod založený na nedodržaní zásady kontradiktórnosti musí byť v dôsledku toho odmietnutý.

O odvolacom dôvode založenom na porušení článku 95 ods. 5 ES

Argumentácia účastníkov konania

46 Odvolatelia predovšetkým uvádzajú, že napadnutý rozsudok skúma žalobný dôvod založený na porušení Zmluvy iba z uhla preskúmania podmienky týkajúcej sa existencie špecifického problému, a tým Súd prvého stupňa porušil ich právo byť vypočutý.

47 Rakúska republika dopĺňa, že nové vedecké poznatky predstavujú podstatný prvok článku 95 ods. 5 ES a že aj v rámci posúdenia podmienky týkajúcej sa existencie špecifického problému členského štátu sa otázke koexistencie geneticky modifikovaných organizmov a prírodných organizmov, nedostatku posúdenia rizík, ako aj zásade predchádzania škodám, Súd prvého stupňa nemohol vyhnúť. Podľa nej sa Komisia nezaoberala úplnou špecifickou analýzou rizík, navyše neprihliadla na právo byť vypočutý a nesplnila si svoju povinnosť odôvodnenia.

48 Odvolatelia ďalej kritizujú bod 67 napadnutého rozsudku v rozsahu, v akom zakladá v predmetnej veci neexistenciu špecifického problému v zmysle článku 95 ods. 5 ES tým, že sa nepreukázalo, že GMO sa nachádzali na území spolkovej krajiny Horné Rakúsko. Napadnutý rozsudok je v tomto ohľade v rozpore s povinnosťou vychádzať zo zvýšenej úrovne ochrany, keď sa prijímajú na základe tohto článku 95 ES ustanovenia v oblasti zdravia, bezpečnosti, ochrany životného prostredia a ochrany spotrebiteľov.

49 Rakúska republika dopĺňa, že veľmi úzkym výkladom podmienok týkajúcich sa existencie špecifického problému, nedostatočným vyhodnotením rizík, ako aj nových vedeckých poznatkov a neprihliadnutím na zásadu predchádzania škodám Komisia a Súd prvého stupňa rozhodujúcim spôsobom ovplyvnili riešenie sporu a poškodili ich záujmy.

50 Komisia v odpovedi tvrdí, že otázka, či Súd prvého stupňa pristúpil k vhodnému posúdeniu okolností sporu, o ktorom rozhoduje, smeruje k určeniu, či porušil právo Spoločenstva a nie či porušil konanie pre nedostatočné odôvodnenie.

51 Komisia upresňuje, že existencia nových vedeckých poznatkov a ochrana životného prostredia nepatria medzi základné podmienky špecifického problému, ale rovnajú sa tomuto problému, keďže všetky podmienky upravené v článku 95 ods. 5 ES sú kumulatívne. Súd prvého stupňa preto správne zamietol žalobu po tom, čo konštatoval, že podmienka týkajúca sa existencie špecifického problému nebola splnená.

52 Pokiaľ ide o zásadu predchádzania škodám, Komisia tvrdí, že v bode 71 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa správne vysvetlil dôvody odmietnutia žalobného dôvodu založeného na porušení tejto zásady a že Rakúska republika nepoprela túto časť rozsudku prinajmenšom explicitným a detailným spôsobom.

53 Podľa Komisie úvahy týkajúce sa údajného opomenutia Komisie v konaní o preskúmanie žiadosti, ako aj tvrdení súvisiacich so zásadou dodržiavania práv na obhajobu nie sú relevantné na zodpovedanie otázky, či napadnutým rozsudkom došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu. Pokiaľ ide o dodržiavanie práv na obhajobu argumentácia rozvinutá v tomto ohľade je neprípustná, pretože je nepodlo-

žená a v každom prípade je zjavne nedôvodná, keďže práva na obhajobu Rakúskej republiky neboli nijako obmedzené v priebehu konania pred Súdom prvého stupňa.

54 Odvolatelia sa nakoniec domnievajú, že chyba konania, na ktorú poukázali, je založená na nesprávnom právnom posúdení, a preto tiež predstavuje žalobný dôvod založený na porušení práva Spoločenstva. Podľa nich termín „špecifický“ nemožno považovať za synonymum slova „jedinečný“. Problémy riešené v článku 95 ods. 5 ES sa musia vnímať ako špecifické problémy, ale v žiadnom prípade nie ako problémy jedinečné, ktoré sú vlastné iba jednému členskému štátu alebo jednému regiónu. Odvolatelia sa domnievajú, že nepochopením významu termínu „špecifický“ Súd prvého stupňa opomenul preskúmať ďalšie podmienky stanovené v článku 95 ods. 5 ES a porušil z tohto dôvodu právo Spoločenstva.

55 Komisia v odpovedi tvrdí, že Súd prvého stupňa nemal nijako detailne preskúmať podmienku týkajúcu sa existencie špecifického problému a domnieva sa, že odvolatelia nesplnili dôkaznú povinnosť, ktorá im vyplýva z článku 95 ods. 5 ES, keďže sa obmedzili založiť ich argumentáciu na drobnopodnikateľský charakter poľnohospodárstva a význam biopoľnohospodárstva. Podľa Komisie je to práve existencia osobitného alebo výnimočného ekosystému, vyžadujúceho vyhodnotenie rizík rozdielne od toho, ktoré sa uskutočňuje podľa smernice 2001/18 pre iné podobné regióny v Európe, ktorý v rámci špecifického problému odôvodňuje výnimku z tejto smernice. Komisia uvádza, že odvolatelia nepredložili v tomto ohľade potrebné dôkazy.

Posúdenie Súdnym dvorom

56 Predovšetkým treba uviesť, že zákonnosť oznámených vnútroštátnych opatrení podľa článku 95 ods. 5 ES je úzko spojená s posúdením vedeckých poznatkov predložených oznamujúcim členským štátom.

57 Toto ustanovenie vyžaduje, aby zavedenie vnútroštátnych ustanovení, ktoré sa odlišujú od zosúlaďovacieho opatrenia, bolo odôvodnené novými vedeckými poznatkami na ochranu životného alebo pracovného prostredia na základe špecifických problémov dotknutého členského štátu po prijatí zosúlaďovacieho opatrenia, a aby Komisii boli oznámené navrhované ustanovenia, ako aj dôvody ich zavedenia (rozsudok z 21. januára 2003, Nemecko/Komisia, už citovaný, bod 80).

58 Tieto podmienky majú kumulatívny charakter, a musia byť preto všetky splnené, bez čoho by odchylné vnútroštátne ustanovenia boli zamietnuté Komisiou (pozri rozsudok z 21. januára 2003, Nemecko/Komisia, už citovaný, bod 81).

59 V tejto súvislosti treba uviesť, že tento kumulatívny charakter nebol účastníkmi konania v predmetnej veci spochybnený.

60 Ďalej odvolatelia vo svojich odvolaniach spochybnili napadnutý rozsudok najmä v časti, v ktorej Súd prvého stupňa odmietol ich tvrdenia týkajúce sa posúdenia podmienky existencie špecifického problému oznamujúceho členského štátu Komisiou.

61 V bodoch 66 a 67 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa totiž dospel k záveru, že odvolatelia nepredložili dôkazy umožňujúce spochybniť odôvodnenosť týchto posúdení a obmedzili sa na zdôraznenie drobnopodnikateľského charakteru poľnohospodárstva a významu biopoľnohospodárstva v spolkovej krajine Horné Rakúsko. Osobitne doplnil, že odvolatelia neuviedli dôkazy smerujúce k vyvráteniu záverov EÚBP, podľa ktorých Rakúska republika nestanovila, že územie spolkovej krajiny Horné Rakúsko obsahuje osobitný alebo výnimočný ekosystém, ktorý by vyžadoval iné posúdenie rizík, ako je uplatňované na celé Rakúsko alebo iné porovnateľné regióny v Európe. Podľa neho úvahy uvedené žalobcami z dôvodu ich všeobecného charakteru neboli spôsobilé vyvrátiť konkrétne posúdenia uvedené v spornom rozhodnutí.

62 V tomto rozhodnutí sa Komisia domnievala, že Rakúska republika nepreukázala, že na území spolkovej krajiny Horné Rakúsko ide o špecifický problém v zmysle článku 95 ods. 5 ES, ktorý sa objavil po prijatí smernice 2001/18.

63 Toto rozhodnutie bolo vydané po stanovisku EÚBP, ktorý konštatoval nedostatok vedeckých poznatkov preukazujúcich existenciu špecifického problému. Táto agentúra sa domnievala, že nebol predložený žiadny vedecký poznatok preukazujúci existenciu osobitného alebo výnimočného ekosystému, ktorý by vyžadoval iné posúdenie rizík, ako je uplatňované na celé Rakúsko alebo iné porovnateľné regióny v Európe. Táto agentúra dospela k záveru, že správa Müller neposkytla žiadnu novú informáciu smerujúcu k neplatnosti ustanovení smernice 2001/18.

64 V tejto súvislosti sa nezdá, že Súd prvého stupňa dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu, keď pripomenul, že Komisia prihliadla na závery EÚBP týkajúce sa nedostatku vedeckých poznatkov preukazujúcich existenciu špecifického problému.

65 Okrem toho v rozpore s tým, čo tvrdia odvolatelia, Súd prvého stupňa nepoprel význam termínu „špecifický“ uvedeného v článku 95 ods. 5 ES, keďže sa nedomnieval, že na to, aby podmienky tohto ustanovenia boli splnené, musela byť preukázaná iba existencia „jedinečného“ problému ako pojmu užšieho než pojem „špecifický“ problém.

66 V tejto súvislosti v napadnutom rozsudku Súd prvého stupňa prevzal závery Komisie, ako aj závery EÚBP na to, aby uviedol, že Rakúska republika nepredložila žiadny vedecký poznatok preukazujúci najmä existenciu „neobyčajného“ ekosystému.

67 V nemeckej verzii sporného rozhodnutia, ktoré je záväzné, sa odkazuje na „ungewöhnliches Ökosystem“ a v stanovisku EÚBP spísanom v angličtine na „unusual ecosystems“, čo odníma akýkoľvek mnohovýznamový charakter termínov „einzigartiges“ a „jedinečný“ uvedených v nemeckej verzii sporného rozhodnutia a v stanovisku EÚBP.

68 Treba doplniť, že keď sa Súd prvého stupňa domnieval, že odvolatelia nepredložili dôkazy umožňujúce spochybniť odôvodnenosť posúdení týkajúcich sa neexistencie vedeckých poznatkov preukazujúcich existenciu špecifického problému, a teda že jedna z podmienok upravených v článku 95 ods. 5 ES nebola splnená, nie je ani zrejmé, že sa dopustil v tejto súvislosti nesprávneho právneho posúdenia.

69 Nakoniec z judikatúry vyplýva, že vzhľadom na to, že podmienky upravené v článku 95 ods. 5 ES majú kumulatívny charakter, nie je opodstatnené preskúmať všetky uvedené podmienky, ak sa konštatuje, že jedna z nich nie je splnená (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. januára 2003, Nemecko/Komisia, už citovaný, bod 88).

70 Súd prvého stupňa preto správne potom, čo dospel k záveru, že podmienka týkajúca sa existencie špecifického problému členského štátu nebola splnená, zamietol žaloby bez toho, aby skúmal, či sú ostatné podmienky splnené.

71 Tvrdenia odvolateľov spojené so skutočnosťou, že Súd prvého stupňa sa obmedzil na analýzu podmienky týkajúcej sa existencie špecifického problému členského štátu a tie, ktoré sa týkajú práva byť vypočutý, povinnosti odôvodnenia, ako aj práv na obhajobu, nie sú v dôsledku toho odôvodnené.

72 Za týchto podmienok je opodstatnené dospieť k záveru, že Súd prvého stupňa tým, že zamietol žaloby, neporušil článok 95 ods. 5 ES.

73 V dôsledku toho druhý odvolací dôvod odvolateľov nie je dôvodný a odvolania je potrebné zamietnuť.

O trovách

74 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku uplatniteľného na základe článku 118 tohto istého rokovacieho poriadku na konanie o odvolaní účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať spolkovú krajinu Horné Rakúsko a Rakúsku republiku na náhradu trov konania a tí nemali úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ich na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Odvolania sa zamietajú.**

2. **Spolková krajina Horné Rakúsko a Rakúska republika sú povinné nahradiť trovy konania.**

Podpisy